

21. Honcharuk, I.V., Hontaruk, Ya.V., Yemchyk, T.V., & HOLEMBIVSKYI, S.O. (2023). Otsinka potentsialu ahrobiomasy APK Ukrainy dlia vyrobnytstva biopalyv [Assessment of the potential of agrobiomass of the Ukrainian agricultural industry for the production of biofuels]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economics, finance, management: topical issues of science and practical activity*, 4 (66), 34-46. DOI: 10.37128/2411-4413-2023-4-3 [in Ukrainian].

Відомості про авторів

ГОНЧАРУК Інна Вікторівна – доктор економічних наук, проректор з науково-педагогічної, наукової та інноваційної діяльності, професор кафедри економіки та підприємницької діяльності, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: vnaunauka2024@gmail.com).

ВОВК Валерія Юрївна – аспірантка четвертого року навчання кафедри економіки та підприємницької діяльності, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: vovkvaleria26@gmail.com).

HONCHARUK Inna – Doctor of Economic Sciences, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical, Scientific and Innovative Activities, Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: vnaunauka2024@gmail.com).

VOVK Valeriia – Postgraduate Student of the Fourth Year of Study of the Department of Economics and Entrepreneurship, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: vovkvaleria26@gmail.com).

УДК: 35:351.84

DOI: 10.37128/2411-4413-2024-3-10

**СОЦІАЛЬНА
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ПОЛІТИКУМУ ЯК
ОСНОВА
ЕФЕКТИВНОСТІ
ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ**

ПРОНЬКО Л.М.,
кандидат економічних наук, доцент,
декан факультету менеджменту та права

ТОКАРЧУК Д.М.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри адміністративного
менеджменту та альтернативних джерел енергії,
Вінницький національний аграрний університет

БЕРЕЗЮК Ю.Б.,
кандидат економічних наук,
директор ТОВ «Юніверсіті»
(м. Вінниця)

Соціальна відповідальність політичної еліти є фундаментальною складовою ефективного державного управління, що забезпечує довіру громадян, прозорість, підзвітність і здатність держави оперативно реагувати на виклики сучасності. У статті

висвітлено ключові аспекти впливу соціальної відповідальності політичних лідерів на якість прийняття рішень і довіру суспільства. Автори аналізують основні концептуальні підходи до соціальної відповідальності політикуму через призму демократичних цінностей, зокрема етики, поваги до прав людини, справедливості й відповідальності.

Досліджуються чинники, що визначають рівень соціальної відповідальності політиків, зокрема тривалість перебування на посаді, особистісні якості лідерів, громадський нагляд, вплив суспільних очікувань і політичної культури. Особливу увагу приділено залежності соціальної відповідальності від природи політичної системи: у демократичних суспільствах ефективні механізми громадського контролю та підзвітності посилюють відповідальність політиків, тоді як в авторитарних режимах ці механізми послаблюються.

Запропоновано комплексний підхід до підвищення соціальної відповідальності політиків, до якої належать правові, освітні, громадянські й партнерські механізми. Правове регулювання має забезпечити прозорість політичної діяльності й запровадити санкції за порушення принципів добросовісності. Політична освіта сприяє підвищенню обізнаності як громадян, так і політичних лідерів, виховуючи культуру відповідального управління. Роль громадського контролю посилюється завдяки сучасним технологіям, які забезпечують прозорість і доступ до інформації.

Активна участь інститутів громадянського суспільства, партнерство влади, бізнесу й громади є ключовими елементами реалізації спільних соціальних ініціатив. Така співпраця сприяє врахуванню інтересів усіх зацікавлених сторін, підвищує ефективність державного управління та зміцнює довіру до влади. У статті підкреслюється важливість інтеграції соціальних пріоритетів на всіх рівнях державної політики для зменшення соціальної нерівності, підвищення добробуту громадян і забезпечення сталого розвитку країни.

Ключові слова: соціальна відповідальність, політикум, публічне управління, ефективність, уряд, електорат.

Табл.: 1. Рис.: 7. Літ.: 21.

SOCIAL RESPONSIBILITY OF POLITICIANS AS THE BASIS OF PUBLIC ADMINISTRATION EFFICIENCY

PRONKO Lyudmila,
*Candidate of Economic Science, Associate Professor,
Dean of the Faculty of Management and Law*

TOKARCHUK Dina,
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
of the Department of Administrative
Management and Alternative Energy Sources,
Vinnytsia National Agrarian University*

BEREZIUK Yuliia,
*Candidate of Economic Sciences,
Director of LLC «University»
(Vinnytsia)*

The social responsibility of the political elite is a fundamental component of effective public governance, ensuring citizen trust, transparency, accountability, and the state's ability to respond promptly to contemporary challenges. The article highlights key aspects of the impact of political leaders' social responsibility on the quality of the decision-making and societal trust. The authors

analyze the main conceptual approaches to social responsibility of the politicians through the lens of democratic values, including ethics, respect for human rights, justice, and accountability.

The factors determining the level of politicians' social responsibility are examined, including tenure duration, personal qualities of the leaders, public oversight, and the influence of societal expectations and political culture. Special attention is given to the dependency of social responsibility on the nature of the political system: in democratic societies, effective mechanisms of public control and accountability enhance the responsibility of politicians, whereas these mechanisms are weakened in authoritarian regimes.

A comprehensive approach to increasing the social responsibility of politicians is proposed, which includes legal, educational, civic, and partnership mechanisms. Legal regulation should ensure the transparency of political activities and introduce sanctions for violating principles of integrity. Political education promotes the awareness of both citizens and political leaders, fostering a culture of responsible governance. The role of public oversight is enhanced through modern technologies that provide transparency and access to information.

Active participation of civil society institutions and partnerships between government, business, and communities are key elements in implementing joint social initiatives. Such collaboration helps to address the interests of all stakeholders, improves public governance effectiveness, and fosters trust in authority. The article emphasizes the importance of integrating social priorities at all levels of public policy to reduce social inequality, enhance citizens' welfare, and ensure sustainable development of the state.

Key words: social responsibility, political elite, public governance, efficiency, government, electorate.

Tabl.: 1. Fig.: 7. Ref.: 21.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації, стрімкого розвитку технологій та зростання очікувань громадськості, питання відповідальності політичної еліти стають фундаментальними для забезпечення збалансованого розвитку суспільства.

Соціальна відповідальність політикуму передбачає не лише виконання формальних зобов'язань, а й врахування інтересів громадян, збереження та диверсифікацію суспільних благ і розвиток громадських ініціатив. Саме через призму соціальної відповідальності політикуму формується довіра громадян до політичних інститутів, якість управлінських рішень і здатність держави відповідати на виклики часу.

Ефективне публічне управління неможливе без наявності політикуму, який усвідомлює свою відповідальність перед суспільством й активно впроваджує принципи прозорості, підзвітності, а також етичності у своїй діяльності. Важливо не лише декларувати цінності соціальної відповідальності, але й інтегрувати їх у всі рівні управління – від стратегічного планування до реалізації конкретних проєктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика соціальної відповідальності загалом і в публічному управлінні зокрема є досить актуальною, про що свідчить велика кількість праць науковців. Серед них потрібно виділити дослідження Н. Германюк [1], А. Дюк [2], В. Квасової [3], О. Агаркова [4], Д. Райко [6], О. Подрез [6], Л. Лазоренка [7], С. Воробйова [7] й ін.

На думку В. Квасової, соціальна відповідальність публічних управлінців значно впливає на екологічну, соціальну й економічну сфери. У публічному управлінні вона проявляється через реалізацію політик і заходів, спрямованих

на соціальний розвиток, економічну стабільність і захист довкілля. Водночас ключовими її аспектами є співпраця з громадськістю, бізнесом і зацікавленими сторонами, а також раціональне використання ресурсів. Соціальна відповідальність стає основою сталого розвитку країни, який забезпечує потреби сучасності, не шкодячи майбутнім поколінням, і є передумовою для досягнення добробуту суспільства [3, с. 130].

О. Агарков на основі власних досліджень дійшов висновку, що сутність соціальної відповідальності розкривають 8 змістовних категорій, серед яких потрібно виокремити «відповідальність держави», яка асоціюється у громадян із такими висловлюваннями як: «виконання обіцянок», «прозорість дій уряду», «відсутність корупції», «коли президент і влада думають про людей, а не тільки про себе» [4, с. 245].

Серед основних вад багатьох українських політиків можна виділити домінування особистих інтересів над суспільними за умови виконання владних обов'язків, недостатній рівень патріотизму й поширеність корупції. Тому для таких політиків соціальна відповідальність взагалі не актуальна [5, с. 37].

Д. Райко і О. Подрез вважають, що соціальна відповідальність на макрорівні є соціально-економічною категорією, яка відображає державну політику, орієнтовану на досягнення суспільних цілей і цінностей. Вона визначає взаємодію як між стейкхолдерами й суб'єктами господарювання, так і з населенням, спрямовану на забезпечення задоволеності всіх сторін, підвищення рівня прибутковості підприємств і покращення якості життя населення [6, с. 185].

Соціальна відповідальність публічних установ передбачає заходи, спрямовані на підвищення рівня життя населення та розвиток держави – так вважають Л. Лазоренко, С. Воробйов. На думку науковців, вона базується на добровільному дотриманні державних і громадських норм, реалізації функцій держави й відповідальності за наслідки діяльності. Підвищення соціальної відповідальності сприятиме ефективності роботи установ, які повинні усвідомлювати свою роль у забезпеченні суспільного розвитку й дотриманні соціальних норм і стандартів [7, с. 122].

У попередніх дослідженнях науковців зазначається, що попри значний ресурсний потенціал, влада не спроможна ефективно його використовувати для розвитку держави й підвищення її конкурентоспроможності на міжнародній арені. Внаслідок цього за роки незалежності спостерігаємо занепад економіки, інфляцію, відтік кваліфікованих кадрів й деградацію у селі. Основна причина кризових явищ вбачається у відсутності чіткої стратегії розвитку, що мала б зберігати послідовність дій урядів. Часті зміни урядовців і перевибори призводять до хаосу й браку цілісного бачення стратегії подальшого розвитку держави. Також, ситуацію ускладнює низький рівень компетентності значної частини політичного керівництва країни, для якого сутність соціальної відповідальності взагалі є абстрактною [8, с. 499].

Незважаючи на численні дослідження, що стосуються проблематики соціальної відповідальності в публічному управлінні, ця проблема й надалі залишається актуальною та потребує подальших досліджень, особливо у

контексті євроінтеграційних процесів. Відсутність дієвих механізмів щодо регулювання соціальної відповідальності політикуму супроводжуються кризовими явищами в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Формулювання цілей статті. Мета статті – дослідити сутність і роль соціальної відповідальності політикуму як ключового чинника ефективного публічного управління, визначити особливості її впливу на доцільність управлінських рішень, обґрунтувати напрями підвищення соціальної відповідальності політикуму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Публічне управління передбачає делегування громадянами частини своїх прав представникам публічної влади для ефективного вирішення суспільних потреб [9]. Воно безпосередньо здійснюється через демократичні інститути, такі як вибори, референдуми чи громадські обговорення, і є основою взаємодії між суспільством і владою. Обираючи тих чи інших представників політичних партій, суспільство окреслює вектор свого подальшого розвитку, адже цей вибір відображає його прагнення до відповідних змін. Політичні партії є виразниками різних ідеологій, програм і цінностей, які формують основи суспільного життя. Віддаючи перевагу тій чи іншій політичній партії, громадяни фактично визначають сфери суспільних трансформацій та підходи до їхньої реалізації у майбутньому.

Ключовими аспектами делегування у публічному управлінні є його позитивні сторони – ефективність, справедливість і демократичність управлінських процесів. Проте, існують певні ризики «породжені» процесами демократії, серед яких потрібно виділити корупцію та зловживання службовим становищем, що, у кінцевому підсумку, суттєво зменшує ефективність реформ і призводить до нераціонального використання ресурсного потенціалу регіону чи держави загалом [10, с. 68]. Як наслідок, у громадян виникає недовіра до державних інституцій та суттєво зменшується громадська активність загалом. Все це здійснює певний відбиток на перебіг суспільно-політичних процесів у державі й формує двояке ставлення громадян України саме до публічного управління, що, насамперед, проявляється у його порівнянні з недемократичним авторитарним режимом, який був притаманним Радянському Союзу.

Публічне управління, яке ґрунтується на принципах відкритості, прозорості й безпосередній орієнтації на інтереси громадськості, невід’ємно пов’язане з поняттям соціальної відповідальності. В умовах демократичного суспільства соціальна відповідальність політичних діячів і публічних інституцій стає ключовим чинником довіри громадян до влади. Це передбачає не лише виконання законодавчих й адміністративних обов’язків публічними службовцями, а й активне їхнє залучення до вирішення суспільних проблем, підтримки соціальних ініціатив і забезпечення справедливого розподілу ресурсів тощо. Соціальна відповідальність політикуму в такому контексті стає основою для формування ефективної взаємодії між владою та громадянським суспільством, сприяючи збалансованому розвитку й гармонізації суспільних відносин (рис.1).

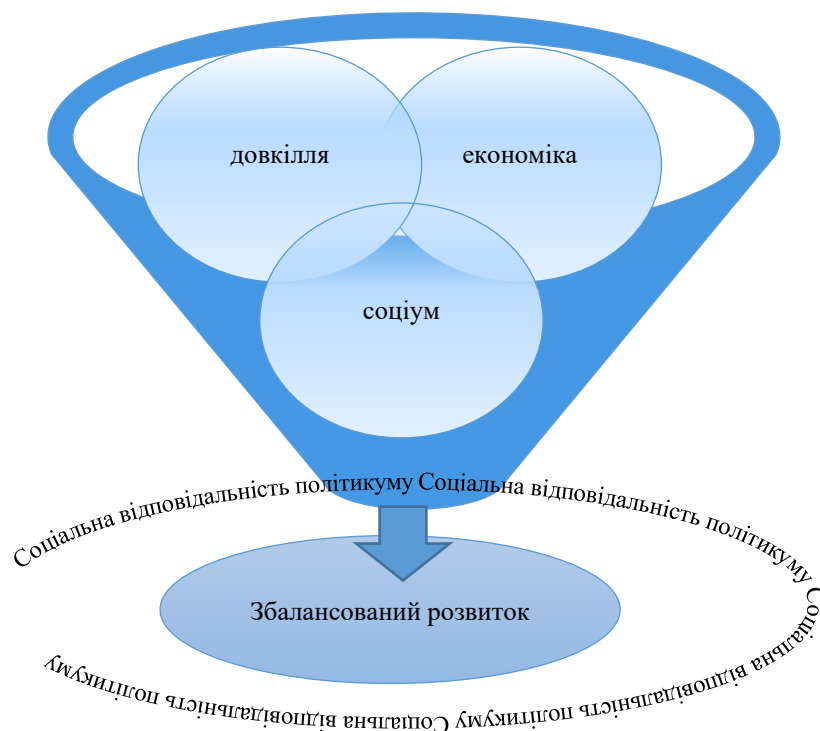

Рис. 1. Соціальна відповідальність політикуму як основа сталого розвитку країни

Джерело: авторська розробка

Соціальна відповідальність політикуму є важливою передумовою для забезпечення дієвості публічного управління. Вона відображає готовність суб'єктів публічної влади брати на себе відповідальність за наслідки ухвалених рішень і враховувати інтереси всього суспільства. У сучасних умовах це є визначальним фактором не лише для досягнення довіри з боку громадян, але й для підтримання стабільності суспільно-політичних процесів і розвитку держави загалом. Основні складники соціальної відповідальності політикуму, які на думку авторів мають найбільший вплив на його діяльність та є своєрідним механізмом дерегуляції «політичного свавілля», відображені на рис. 2.

Етичність дій – дотримання морально-етичних норм під час ухвалення рішень	Підзвітність – звітування перед громадкістю за результати своєї діяльності
Соціальна відповідальність політикуму	
Прозорість – відкритість у процесі формування та реалізації регіональної і державної політики	Соціальна орієнтація – направленість політичних рішень й ініціатив на вирішення актуальних суспільних проблем

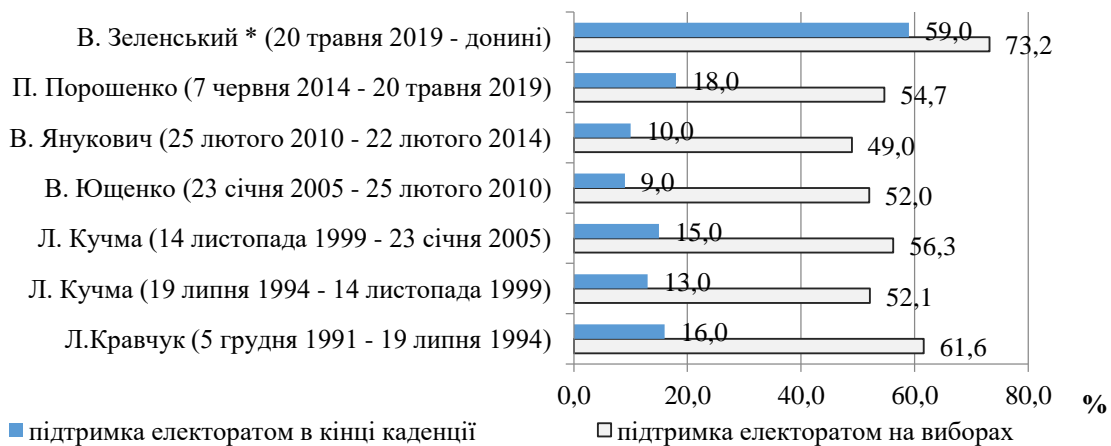
Рис. 2. Основні складники соціальної відповідальності політикуму

Джерело: сформовано на основі [9] та власних досліджень

Отже, соціальна відповідальність політикуму передбачає, що їхні «обіцянки» повинні відповідати реальним можливостям і бути спрямованими на задоволення суспільних потреб, а не слугувати інструментом маніпуляції

задля здобуття власної підтримки й лобювання певних партійних інтересів. Політична діяльність не може обмежуватися лише словами чи деклараціями, вона повинна підкріплюватися реальним виконанням гасел і декларованих програм. Політики, які усвідомлюють сутність і роль соціальної відповідальності, мають діяти з урахуванням довгострокових інтересів суспільства, навіть якщо це потребує непопулярних рішень. Тому, обіцянки політиків повинні бути обґрунтованими, прозорими й реалістичними.

Соціальна відповідальність також передбачає готовність політикуму нести відповідальність за невиконання обіцянок, визнавати помилки й враховувати громадську думку під час коригування своєї політики. Такий підхід сприяє підвищенню рівня довіри до політичних інститутів і стабільності демократичних процесів. Невиконання передвиборчих програм негативно впливає на політичну кар'єру й рейтинги політиків, про що, зокрема, свідчать рейтинги президентів України на початку й наприкінці власних каденцій (рис. 3).

* підтримка електоратом В. Зеленського станом на вересень 2024 р.

Рис. 3. Динаміка змін підтримки президентів України електоратом під час їхніх каденцій, %

Джерело: узагальнено на основі [12-15]

Серед президентів України Леонід Кравчук мав найбільший розрив між початковою підтримкою електоратом – 61,6% і підтримкою наприкінці каденції – 16,0%. Леонід Кучма за дві каденції продемонстрував різні результати: у першій каденції підтримка знизилась до 13,0%, у другій – до 15,0%. У Петра Порошенка, Віктора Януковича й Віктора Ющенка спостерігається значне зниження рівня підтримки електоратом – до 18,0%, 10,0% і 9,0% відповідно, що свідчить про суттєвий спад довіри населення. Найвищу підтримку під час виборів отримав Володимир Зеленський – 73,2%, тоді як станом на вересень 2024 року його підтримка знизилась до 59,0%, що є найменшим падінням підтримки електоратом, порівнюючи з іншими президентами [12–15].

Зміна підтримки президентів під час їхніх каденцій є складним і багатофакторним процесом, що залежить як від дій самого лідера, так і від зовнішніх обставин, на які він може мати обмежений вплив. На початку каденції громадяни переважно мають високі очікування від новообраного президента країни, сподіваючись на швидкі зміни й покращення життя у країні.

Проте в реальності реалізація передвиборчих обіцянок може виявитися складнішою через об'єктивні економічні, політичні чи соціальні фактори. Неусвідомлення електоратом особливостей впливу зовнішнього середовища на реалізацію державної політики й відсутність ґрунтового діалогу влади з громадянами й громадянським суспільством, призводить до відсутності чіткого розуміння останніми перебігу суспільно-політичних процесів у державі. Це не лише знижує популярність окремих політичних діячів, але й формує негативне ставлення до політичних партій і системи державного управління загалом, провокуючи апатію та недовіру до виборчого процесу (табл. 1).

Таблиця 1

Фактори негативного впливу на ставлення громадянського суспільства до політичних лідерів

Фактор	Особливості прояву	Наслідок
Економічна ситуація у країні	Падіння рівня життя, зростання цін і безробіття, економічна криза, зростання інфляції	Негативний вплив на подальшу політичну кар'єру й рейтинги
Стан виконання передвиборчих обіцянок	Невиконання або часткове виконання ключових передвиборчих обіцянок	
Політичне становище в країні	Політичні скандали, конфлікти в парламенті, відсутність політичної стабільності, рівень корупції у державі	
Зовнішньополітичні виклики	Війни, міжнародні зобов'язання, відносини з державами-партнерами	
Інформаційний вплив і маніпуляції	Формування «потрібної» громадської думки; інформаційна агресія з боку інших країн під час воєнного стану, що сприяє поширенню дезінформації, маніпуляцій та пропаганди; втрата довіри до ЗМІ через необ'єктивне висвітлення неправомірної діяльності окремих політиків	
Особисті якості лідера	Харизма, стиль управління тощо	

Джерело: авторська розробка

Непопулярні рішення вищого політичного керівництва держави, які не відповідали передвиборчим обіцянкам, спричиняли широкий суспільний резонанс і продовжують турбувати суспільство України й дотепер (рис. 4). Непопулярність цих рішень пояснюється тим, що вони вимагали довгострокового бачення розвитку країни й певних обмежень із боку суспільства, тоді як їхні певні позитивні результати ставали помітними лише з часом.

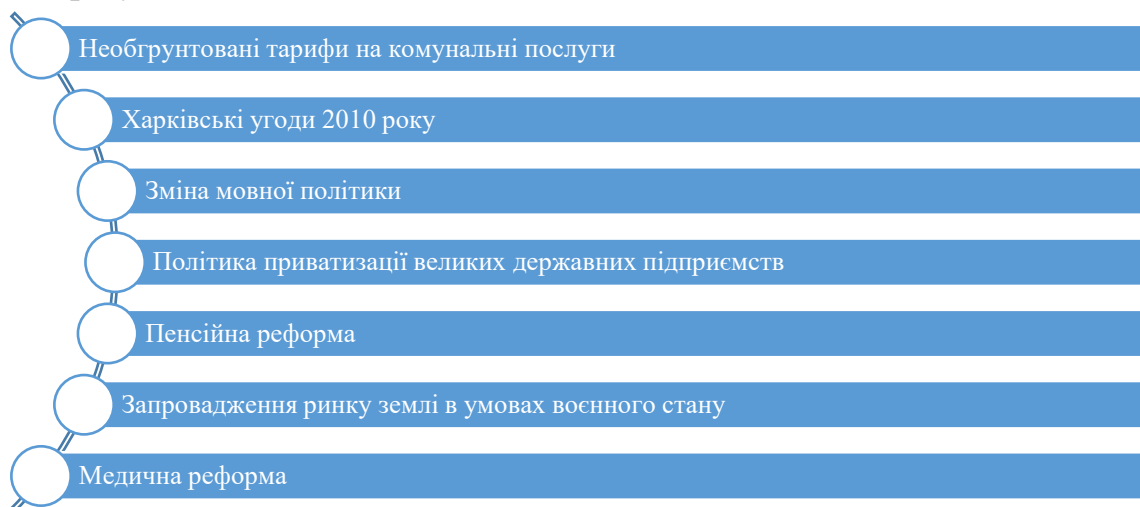
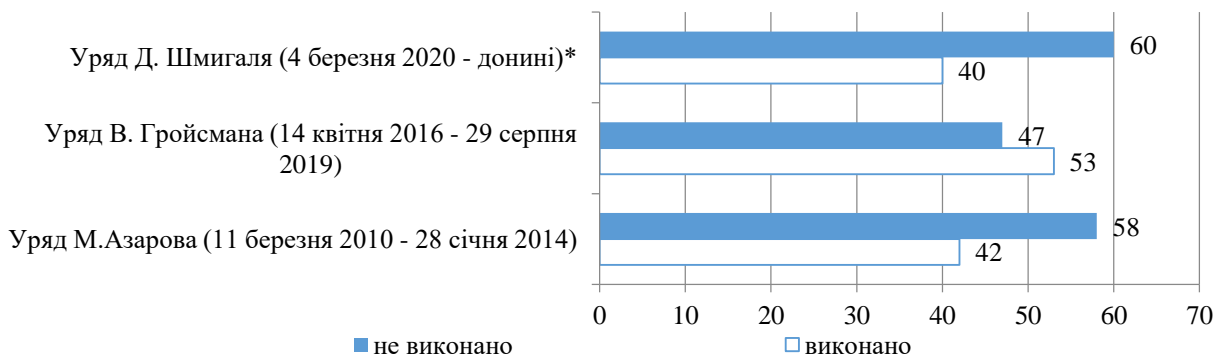

Рис. 4. Непопулярні рішення вищого політичного керівництва України серед електорату

Джерело: узагальнено авторами

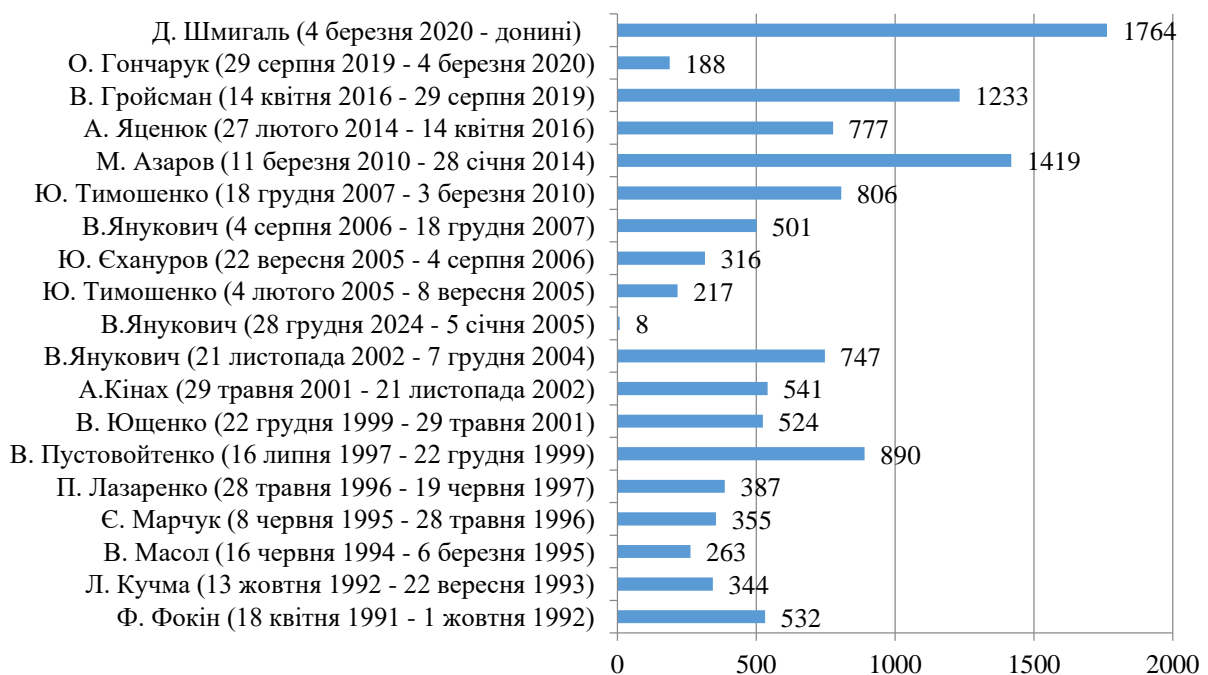
Потрібно відзначити, що негативний вплив на репутацію політичних лідерів також здійснює його найближче оточення через популістські вислови й низьку результативність (рис. 5).

* дані станом на грудень 2021 р.

Рис. 5. Стан виконання «обіцянок» урядами України, %
Джерело: сформовано на основі [16–18]

Тривалість перебування політиків при владі має відповідний вплив на їхню соціальну відповідальність, яка залежить від багатьох факторів (рис. 6). З одного боку, довготривала присутність на посаді створює сприятливі умови для реалізації довгострокових стратегій і проектів, які вимагають часу для досягнення результатів. Політики, які усвідомлюють свою роль у суспільстві, можуть використовувати цей час для впровадження масштабних реформ, спрямованих на поліпшення умов життя громадян. Їхня стабільність на посаді сприяє стабілізації суспільно-політичних процесів, що позитивно впливатиме на розбудову ринкової економіки держави.

*Тривалість перебування Д. Шмигала на посаді очільника Уряду станом на 01.01.2025 р.

Рис. 6. Тривалість каденцій очільників урядів України, днів
Джерело: узагальнено на основі [19;20]

Свідченням цього є тривале перебування на посаді прем'єр-міністра Сінгапура. Лі Куан Ю – сінгапурський державний діяч, перший прем'єр-міністр Республіки Сінгапур, один із творців сінгапурського «економічного дива», був при владі близько тридцяти років [21].

Однак існує ризик, що тривале перебування політика при владі призведе до втрати чутливості до потреб суспільства. Політики можуть поступово віддалитися від громадян і, зі свого боку, переслідувати власні інтереси, ніж працювати на благо суспільства. Це може супроводжуватися зниженням уваги до суспільних запитів, бюрократизацією процесів ухвалення рішень і поступовим послабленням їхньої соціальної відповідальності.

Іншою проблемою є корупційні ризики. Чим довше політик перебуває при владі, тим більша ймовірність того, що він почне використовувати свої повноваження для особистої вигоди. За таких умов громадські інтереси стають другорядними, а механізми прозорості й підзвітності просто ігноруються.

Вплив тривалості перебування при владі на соціальну відповідальність державних діячів залежить і від особливостей політичної системи. У демократичних країнах, де існують дієві механізми контролю та підзвітності, навіть не тривалий час перебування при владі не позбавляє політиків необхідності відповідати суспільним очікуванням. Вважаємо, що в авторитарних режимах тривала концентрація влади нерідко призводить до зловживань, нехтування інтересами громадян і зниження соціальної відповідальності.

Особистісний фактор також відіграє значну роль. Моральні якості, цінності й переконання політика визначають як ефективно він буде використовувати свій час при владі. Деякі політики прагнуть залишити після себе позитивний спадок і використовують владу для служіння суспільству. Інші ж, зосереджуючись на власній вигоді, знижують рівень соціальної відповідальності, незалежно від тривалості їхнього перебування на посаді.

Так, тривалість перебування при владі може як посилювати, так і послаблювати соціальну відповідальність політиків. Тому, ключовими факторами залишаються стан розвитку інституціоналізму в державі, рівень громадського контролю та особисті якості політиків.

На думку авторів, основною передумовою піднесення соціальної відповідальності серед вітчизняного політикуму на значно вищий рівень є комплексний підхід, що поєднує правові, освітні, громадські й партнерські аспекти (рис. 7).

Одним із ключових аспектів покращення соціальної відповідальності політикуму є впровадження чітких законодавчих норм, які регламентують його відповідальність перед суспільством. Це передбачає встановлення прозорих механізмів звітності й підзвітності державних діячів перед громадянами, а також чітко окреслені правові наслідки за порушення стандартів доброчесності. Законодавче регулювання сприятиме формуванню більш відповідального політичного середовища, де суспільний інтерес стає пріоритетом.

Рис. 7. «Поле взаємодії» чинників соціальної відповідальності політикуму перед громадянами країни

Джерело: авторська розробка

Важливим інструментом також є розвиток політичної освіти, яка сприятиме підвищенню обізнаності громадян щодо їхніх прав й обов'язків у політичному середовищі, а також формуватиме культуру відповідального політичного лідерства. Політична грамотність громадян забезпечує їхню активну участь у демократичних процесах і дає змогу впливати на ухвалення рішень. Водночас освітні ініціативи серед представників політичної еліти сприяють формуванню морально-етичних стандартів у їхній діяльності.

Ефективний механізм громадського контролю є ще одним важливим елементом контролю за діяльністю політиків. Сучасні технології дозволяють створювати електронні платформи, які забезпечують прозорість процесів управління та доступність інформації для громадян. Такі платформи стають інструментом моніторингу діяльності владних органів, висловлення громадської думки й ініціювання суспільно важливих змін. Це посилює вплив громадян на прийняття рішень і сприяє підвищенню довіри до державних інституцій.

Громадські організації та ініціативи, тобто інститути громадянського суспільства, також здатні забезпечувати об'єктивний зворотний зв'язок між владою та суспільством, формувати пропозиції щодо вдосконалення регіональної та державної політики, а також здійснювати незалежний моніторинг її реалізації. Така взаємодія сприяє підвищенню якості управління та врахуванню інтересів широких верств населення.

Партнерство між владою, бізнесом і громадянським суспільством відіграє важливу роль у реалізації спільних соціальних проєктів. Така співпраця дозволяє об'єднувати ресурси, досвід і можливості різних секторів громадянського суспільства задля досягнення спільних цілей. Вона сприяє впровадженню інноваційних рішень у соціальній сфері й формуванню довготривалих, стабільних моделей розвитку, які враховують інтереси всіх сторін.

Так, підвищення соціальної відповідальності політикуму передбачає використання комплексного підходу, а саме, поєднання правового регулювання, політичної освіти, громадського контролю, активності інститутів громадянського суспільства й партнерської взаємодії. Такий підхід забезпечує сталість соціально відповідальних процесів і сприяє формуванню довірливих стосунків між суспільством, владою та бізнесом.

Висновки. Соціальна відповідальність політикуму є основою для побудови ефективного публічного управління. Вона сприяє зміцненню довіри громадян до влади, забезпеченню прозорості й підзвітності її діяльності, а також досягненню збалансованого розвитку. Впровадження соціальної відповідальності потребує комплексного підходу, до якого належать законодавчі, освітні й організаційні заходи.

Соціальна орієнтація політичних ініціатив є важливою умовою для забезпечення збалансованого розвитку, зниження соціальної нерівності й підвищення добробуту громадян. Вона визначає якість публічного управління та його здатність відповідати на виклики сучасності. Лише через інтеграцію соціальних пріоритетів у всі рівні державної політики можна створити гармонійне, справедливе й процвітаюче суспільство.

Список використаних джерел

1. Германюк Н.В. Соціальна відповідальність у бізнес-діяльності. *International Scientific Conference «Innovative Potential of Socio-Economic Systems: the Challenges of the Global World»*, Part I, (Lisbon, Portugal, Dec. 22th, 2017). Lisbon: Baltija Publishing, 2017. P. 14-17.
2. Дюк А.А. Соціальна відповідальність у виробничій системі сільськогосподарських підприємств: методичні аспекти оцінювання. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2020. Вип. 1. С. 27-36. DOI: 10.31521/2313-092X/2020-1(105)-4
3. Квасова В.М. Роль соціальної відповідальності у системі публічного управління у досягненні сталого розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 15. С. 126-136. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.15.127>
4. Агарков О. Принцип соціальної справедливості як основа методології соціально-політичного маркетингу. *Освіта регіону*. 2011. № 4. С. 243-248.
5. Березюк С.В., Токарчук Д.М., Яремчук Н.В. Нові вимоги до провладного українського політикуму в умовах повоєнної відбудови економіки України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 4 (62). С. 24-41. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-4-2>
6. Райко Д.В., Подрез О.І. Соціальна відповідальність як інструмент управління сталим розвитком промислового підприємства. *Проблеми економіки*. 2020. № 1 (43). С. 173-189. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-173-189>
7. Лазоренко Л.В., Воробйов С.В. Соціальна відповідальність публічних установ. *Статистика України*. 2023. № 3-4. С. 120-127. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.3-4\(102-103\)2023.03-04.10](https://doi.org/10.31767/su.3-4(102-103)2023.03-04.10)

8. Bereziuk S., Pronko L., Samborska O. The phenomenon of political power in Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. Vol. 9. № 2. P. 488-500. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n2p488>

9. Суспільні потреби як соціальна база добробуту. URL: <https://we.org.ua/ekonomika/suspilni-potreby-yak-sotsialna-baza-dobrobutu/> (дата звернення: 29.12.2024).

10. Гедз М.Й., Бакум І.В. Оцінка ресурсного потенціалу регіону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. № 16 (1). С. 67-70.

11. Юшкевич О.Г. Громадськість: визначення у чинному законодавстві. URL: <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/31139/1/36.PDF> (дата звернення: 05.09.2024).

12. Як змінювався рівень довіри українців до Зеленського та інституту президентства. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/10/16/infografika/polityka/yak-zminyuvavsya-riven-doviry-ukrayincziv-zelenskoho-ta-institutu-prezydentstva> (дата звернення: 05.09.2024).

13. Рейтинг Зеленського: як змінився рівень довіри українців до президента. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/rejting-zelenskogo-k-zminivsya-riven-doviri-1728893015.html> (дата звернення: 5.01.2025).

14. З яким відсотком і кількістю голосів ставали президентами України. URL: <https://www.akty.com.ua/ua/ukraine/20190422-z-yakym-vidsotkom-i-kilkistyu-golosiv-stavaly-prezydentamy-ukrayiny/> (дата звернення: 05.09.2024).

15. Рейтинги довіри до президентів України. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/11/08/infografika/polityka/rejtynhu-doviry-prezydentiv-ukrayiny> (дата звернення: 05.09.2024).

16. Підсумки 2021 року для уряду: як міністри виконували обіцянки. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/12/23/infografika/polityka/pidsumky-2021-roku-uryadu-yak-ministry-vykonuvaly-obicyanky> (дата звернення: 05.09.2024).

17. Півтори тисячі обіцянок від міністрів Гройсмана: підсумки виконання. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/08/14/infografika/polityka/pivtory-tysyachi-obicyanok-ministriv-hrojsmana-pidsumky-vykonannya> (дата звернення: 05.09.2024).

18. Виконані обіцянки – Азаров Микола Янович. URL: <https://www.slovoidilo.ua/persony/azarov-mykola-yanovych-obicyanky/vykonani> (дата звернення: 05.09.2024).

19. Дослідження: українські прем'єри в середньому «живуть» на посаді рік та сім місяців. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/11/05/infografika/polityka/doslidzhennya-ukrayinski-premyery-serednomu-zhyvut-posadi-rik-ta-sim-misyacziv> (дата звернення: 05.09.2024).

20. Прем'єр-рекордсмен. Феномен Дениса Шмигала. URL: <https://glavcom.ua/longreads/premjer-rekordsmen-denis-anatolijovich-shmihal-i-joho-fenomen-989032.htm> (дата звернення: 05.09.2024).

21. Із третього світу в перший. Історія Сингапуру: 1965-2000.

URL: <https://book-ye.com.ua/catalog/memuary-lysty-shchodennyky/iz-tretoho-svitu-v-pershij-istoriya-synhapuru-1965-2000/?srsltid=AfmBOoqJl-UbYg6OVH0fXe14XFlioOMenikw1UPP2MjdSP73K7lqwfm4> (дата звернення: 05.09.2024).

References

1. Hermaniuk, N.V. (2017). Sotsialna vidpovidalnist u biznes-diialnosti [Social responsibility in business activities]. *Innovative Potential of Socio-Economic Systems: the Challenges of the Global World: International Scientific Conference, Part I*, (Lisbon, Portugal, Dec. 22th, 2017). Lisbon: Baltija Publishing, 14-17 [in Ukrainian].
2. Diuk, A.A. (2020). Sotsialna vidpovidalnist u vyrobnychii systemi silskohospodarskykh pidpriemstv: metodychni aspekty otsiniuvannia [Social responsibility in the production system of agricultural enterprises: methodological aspects of assessment]. *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomia – Bulletin of the Black Sea Region Agricultural Science*, 1, 27-36. DOI: 10.31521/2313-092X/2020-1(105)-4 [in Ukrainian].
3. Kvasova, V.M. (2023). Rol sotsialnoi vidpovidalnosti u systemi publicnogo upravlinnya u dosyahnenni staloho rozvytku [The role of social responsibility in the public administration system in achieving sustainable development]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 15, 126-136. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.15.127> [in Ukrainian].
4. Aharkov, O. (2011). Pryntsyp sotsialnoi spravedlyvosti yak osnova metodolohiyi sotsialno-politychnoho marketynhu [The principle of social justice as the basis of the methodology of socio-political marketing]. *Osvita rehionu – Education of the region*, 4, 243-248 [in Ukrainian].
5. Berezyuk, S.V., Tokarchuk, D.M., & Yaremchuk, N.V. (2022). Novi vymohy do provladnoho ukrayinskoho politykumu v umovakh povoyennoi vidbudovy ekonomiky Ukrayiny [New requirements for pro-government Ukrainian politicians in the conditions of post-war reconstruction of the economy of Ukraine]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy, finance, management: topical issues of science and practical activity*, 4 (62), 24-41. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-4-2> [in Ukrainian].
6. Rayko, D.V., & Podrez, O.I. (2020). Sotsialna vidpovidalnist yak instrument upravlinnya stalym rozvytkom promysloвого pidpriyemstva [Social responsibility as a tool for managing the sustainable development of an industrial enterprise]. *Problemy ekonomiky – Economic problems*, 1 (43), 173-189. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-173-189> [in Ukrainian].
7. Lazorenko, L.V., & Vorobyov, S.V. (2023). Sotsialna vidpovidalnist publichnykh ustanov [Social responsibility of public institutions]. *Statystyka Ukrayiny – Statistics of Ukraine*, 3-4, 120-127. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.3-4\(102-103\)2023.03-04.10](https://doi.org/10.31767/su.3-4(102-103)2023.03-04.10) [in Ukrainian].
8. Bereziuk, S., Pronko, L., & Samborska, O. (2020). The phenomenon of political power in Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*, 9, 2, 488-

500. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n2p488> [in English].

9. Suspilni potreby yak sotsialna baza dobrobutu [Social needs as a social basis of well-being]. *we.org.ua*. Retrieved from: <https://we.org.ua/ekonomika/suspilni-potreby-yak-sotsialna-baza-dobrobutu/> [in Ukrainian].

10. Hedz, M.Y., & Bakum, I.V. (2017). Otsinka resursnoho potentsialu rehionu [Assessment of the resource potential of the region]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, 16 (1), 67-70 [in Ukrainian].

11. Yushkevych, O.H. Hromadskist: vyznachennya u chynnomu zakonodavstvi [Publicity: definition in current legislation]. *dspace.wunu.edu.ua*. Retrieved from: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/31139/1/36.PDF> [in Ukrainian].

12. Yak zminyuvavsya riven doviry ukrayintsiv do Zelenskoho ta instytutu prezydentstva [How did the level of trust of Ukrainians in Zelensky and the institution of the presidency change?]. *slovoidilo.ua*. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2024/10/16/infografika/polityka/yak-zminyuvavsya-riven-doviry-ukrayincziv-zelenskoho-ta-instytutu-prezydentstva> [in Ukrainian].

13. Reytynh Zelenskoho: yak zminyvsya riven doviry ukrayintsiv do prezydenta [Zelensky's rating: how the level of trust of Ukrainians in the president has changed]. *rbc.ua*. Retrieved from: <https://www.rbc.ua/rus/news/rejting-zelenskogo-k-zminivvsya-riven-doviri-1728893015.html> [in Ukrainian].

14. Z yakym vidsotkom i kilkistyu holosiv stavalы prezydentamy Ukrayiny [With what percentage and number of votes did they become presidents of Ukraine]. *akty.com.ua*. Retrieved from: <https://www.akty.com.ua/ua/ukraine/20190422-z-yakym-vidsotkom-i-kilkistyu-golosiv-stavalы-prezydentamy-ukrayiny/> [in Ukrainian].

15. Reytynhы doviry do prezydentiv Ukrayiny [Trust ratings for the presidents of Ukraine]. *slovoidilo.ua*. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2019/11/08/infografika/polityka/rejtynhы-doviry-prezydentiv-ukrayiny> [in Ukrainian].

16. Pidsumky 2021 roku dlya uryadu: yak ministry vykonuvaly obitsyanky [Results of 2021 for the government: how ministers fulfilled promises]. *slovoidilo.ua*. <https://www.slovoidilo.ua/2021/12/23/infografika/polityka/pidsumky-2021-roku-uryadu-yak-ministry-vykonuvaly-obitsyanky> [in Ukrainian].

17. Pivtory tysyachi obitsyanok vid ministriv Hroysmana: pidsumky vykonannya [One and a half thousand promises from Groysman's ministers: results of implementation]. *slovoidilo.ua*. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2019/08/14/infografika/polityka/pivtory-tysyachi-obitsyanok-ministriv-hrojsmana-pidsumky-vykonannya> [in Ukrainian].

18. Vykonani obitsyanky – Azarov Mykola Yanovych [Fulfilled promises – Azarov Mykola Yanovych]. *slovoidilo.ua*. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/persony/azarov-mykola-yanovych/obicjanky/vykonani> [in Ukrainian].

19. Doslidzhennya: ukrayinski premyery v serednomu «zhyvut» na posadi rik ta sim misyatsiv [Research: Ukrainian prime ministers «live» in office on average for

a year and seven months]. *slovoidilo.ua*. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2021/11/05/infografika/polityka/doslidzhennya-ukrayinski-premyery-serednomu-zhyvut-posadi-rik-ta-sim-misyacziv> [in Ukrainian].

20. Premyer-rekordsmen. Fenomen Denysa Shmyhalya [Prime Minister-record holder. The phenomenon of Denys Shmyhal]. *glavcom.ua*. Retrieved from: <https://glavcom.ua/longreads/premjer-rekordsmen-denis-anatolijovich-shmihal-i-joho-fenomen-989032.htm> [in Ukrainian].

21. Iz tretoho svitu v pershyy. Istoriya Synhapuru: 1965-2000 [From the Third World to the First. History of Singapore: 1965-2000]. *book-ye.com.ua*. Retrieved from: <https://book-ye.com.ua/catalog/memuary-lysty-shchodennyky/iz-tretoho-svitu-v-pershyj-istoriya-synhapuru-1965-2000/?srsltid=AfmBOoqJl-UbYg6OVH0fXe14XFlioOMenikw1UPP2MjdSP73K7lqwfm4> [in Ukrainian].

Відомості про авторів

ПРОНЬКО Людмила Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету менеджменту та права, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: PronkoL@ukr.net).

ТОКАРЧУК Діна Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: tokarchyk_dina@ukr.net).

БЕРЕЗЮК Юлія Борисівна – кандидат економічних наук, директор ТОВ «Юніверсіті» (21018, Україна, м. Вінниця, пл. Гагаріна, 2, e-mail: Yul.bereziuk@gmail.com).

PRONKO Lyudmila – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Dean of the Faculty of Management and Law, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: PronkoL@ukr.net).

TOKARCHUK Dina – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of the Administrative Management and Alternative Energy Resources, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: tokarchyk_dina@ukr.net).

BEREZIUK Yuliia – Candidate of Economic Sciences, Director of LLC «University» (21008, Vinnytsia, 2, Naharina Sq., e-mail: Yul.bereziuk@gmail.com).